

El ofici de la màgia i la bruixeria a l'Antiguitat

Textos

1. Apuleu de Madaura, *Apologia*: “Emilià ha orientat tota la seva acusació a un sol objectiu: demostrar que sóc un mag. Per tant, vull demanar als seus eruditíssims advocats què és un mag. Car si, tal i com he llegit en molts autors, en la llengua dels perses « Mag » vol dir el mateix que « sacerdot » en la nostra, quin crim hi ha en ser sacerdot i estar al corrent dels ritus, ser un expert en allò relatiu a les cerimònies religioses, la reglamentació del culte sagrat i el dret diví? En això consisteix la màgia si és realment tal i com afirma Plató quan parla de l’educació lliurada als joves perses abans de pujar al tron (...) El primer preceptor ensenya la ciència dels mags, que te el seu origen en Zoroastre, fill d’Oromasdes (...)”
2. Apoloni de Rodes, *Argonàutiques*: “Llavors, Medea va entonar cançons d’encanteri, va invocar al *daímon* de la Mort, als ràpids gossos de l’Ínfer que volen en les correnties d’aire i agafen als éssers vius. De genolls els invocà tres cops en la seva cançó, tres cops en la seva oració. Adquiria un aspecte sinistre i amb l’ull pervers que l’era propi va llançar una maledicció a l’ull de Tal·lus. Una frissa ensordidora el va atordir i ella li va posar davant imatges de mort.”
3. Diògenes Laerci, *Vides de filòsofs*: “El propi Sàtir refereix que Gòrgies deia que havia estat present quan Empedocles exercitava els seus encanteris. I fins i tot ho anuncia en els seus poemes, quan diu:
Escoltaràs tu sol, beneficis, prestigis i amulets que allunyen els mals. Frenaràs la fúria dels vents inquietos i perennes
(...)
Finalment, trauràs de l’Orc a les ànimes dels difunts
4. Teòcrit, *Idil·li VII* : « On estan els meus rams de llorer? Porta’ls Tesílde ; on són els fetills d’amor ? Corona aquest vas de fina llana vermella, que vull lligar el desdenyós home que estimo amb vincles màgics (...) Lluex, lluna brillant i a tu, molt calladament entonaré els meus cants, oh deessa Hècate infernal (...)
Roda màgica, porta el meu home a casa
Primer es crema en el foc farina de civada. Au, Tesílde, escampa-la, escampa-la i ves dient: “els ossos de Delfis escampo”
Roda màgica, porta el meu home a casa
Delfis m’ha causat una pena i jo per Delfis cremo el llorer: com el llorer crepita vivament en el foc i es consumeix de sobte sense que veiem tan sols ni les cendres, així la carn de Delfis es desfai en flames.
Roda màgica, porta el meu home a casa
Com aquesta cera, amb l’ajuda de la deessa, jo desfaig, així es desfai d’amor Delfis de Mindos, i així com gira el rombe de bronze per obra d’Afrodita, així giri ell la meva porta.
Roda màgica, porta el meu home a casa
(...)
Hi ha a Arcàdia una planta, la hipomànes, que fa embogir a les muntanyes tots els cavalls i eugues; que pugui jo també veure boig per mi a Delfis i vingui embogit a aquesta casa, deixant la llustrosa palestra.
(...)”

5. Ovidi, *Amors*: “Oiga el que desee conecer a cierta meretriz: es una vieja llamada Dipsa; el nombre le viene del oficio: Jamás la sorprendió en ayunas la madre del negro Memnón desde su carro ornado de rosas. Ella conoce las artes de la magia, las canciones de Colcos y los conjuros que obligan a retroceder las rápidas aguas hacia su fuente. Sabe muy bien las virtudes de las plantas, del lino arrollado en el rombo y del virus que destilan las yeguas en celo. Si quiere amontona las nubes en el vasto cielo, y si quiere brilla la luz del día en la atmósfera azulada. ¿Lo crearás? Yo he visto a los astros destilar gotas de sangre, y he visto asimismo ensangrentado el purpúreo cerco de la luna. Me sospecho que en vida revolotea entre las sombras de la noche con el cuerpo cubierto de plumas; lo sospecho, y es rumor acreditado que en sus ojos brilla una doble pupila y de las dos lanza rayos de fuego. Evoca de los antiguos sepulcros a sus remotos ascendientes y con sus cánticos hiende la sólida corteza de la tierra.”
6. Tàcit, *Annals*: “En palau de Germànic, es van trobar restes desenterrats de cossos humans, encanteris i malediccions, i el nom de Germànic gravat en làmines de plom, cendres a mig cremar i cobertes de sang i altres maleficus...”
7. La gent senzilla atribueix algunes accions a les pràctiques màgiques y cometen el mateix error creient màgia a allò que són només accions humanes. Els atletes son molt proclius a consultar a aquests mags, tal i com fan tots aquells que s’han de presentar a una competició I la volen guanyar. I malgrat que la màgia no contribueix en res al seu èxit, nogensmenys aquests desgraciats, després d’haver guanyat per pura casualitat, es treuen el mèrit ells mateixos I ho atribueixen a les arts màgiques. (...) la màgia també estan present a les portes dels comerciants, ja que atribueixen el seu èxit en els negocis al bruixot o el mag, de la mateixa manera que culpen les seves pèrdues al rituals o sacrificis que no han fet.
Però la màgia és especialment present en els amants, que són addictes a aquestes arts. La seva malaltia els fa més proclius a caure en enganys I com que volen que algú escolti les seves cuites, per això crec que són camp de conreu pels impostors. Els amants acceptaran portar qualsevol amulet, pedres “precioses”, alguns fragments de roca extrets de les entranyes de la terra o bé de la lluna I els astres. També se’ls donen totes les herbes que els jardins de l’Índia pot fer créixer I així l’engany puja a grans quantitats de dinar sense que ho puguin evitar.”

Sugeriments bibliogràfics

- BOUIX, Ch., *Hocus Pocus: à l'école des sorciers en Grèce et à Rome*. Paris, Les Belles Lettres, 2012.
- MARTIN, M., *Magie et magiciens dans le monde gréco-romain*. Paris, Editions Errance, 2005.
- LUCK, G., *Arcana Mundi. Magia y ciencias ocultas en el mundo griego y romano*, Madrid, Gredos, (var.edd., 1ª Baltimore, Johns Hopkins, 1985)
- OBBINK, D., FARAONE, CH., *Magika Hiera. Ancient Greek Magic and religion*, Oxford, 1997
- OGDEN, D., *Magic, witchcraft and ghosts in the Greek and Roman worlds: a sourcebook*, Oxford University Press (USA), 2002